

2016. aasta põhikooli prantsuse keele lõpueksamist

Sandra Heidov
prantsuse keele peaspetsialist

1. Prantsuse keele põhikooli lõpueksami eesmärgid

Alus: Haridus- ja teadusministri määrus nr 54 § 9; vastu võetud 15.12.2015.

Põhikooli lõpueksamiga hinnatakse riiklikes õppekavades või õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist, õppeainete õppe- ja kasvatuseesmärkide saavutatust ning kooliastme õpitulemuste omandatust eksamiainetes eesmärgiga:

- 1) saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- 2) suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 3) teha otsus põhikooli lõpetamise kohta.

Põhikooli riiklik õppekava näeb ette, et A-võõrkeelena õpitud keeles ehk käesoleval juhul prantsuse keeles heale tasemele jõudnud 9. klassi lõpetaja oskab seda keelt Euroopa Nõukogu keeleoskustasemel B1.1. Seega lähtutakse prantsuse keele põhikooli lõpueksami koostamisel nii õppekavast kui Euroopa keeleõppe raamdokumendist ning eksam vastab ligilähedaselt Euroopa Nõukogu keeleoskustaseme B1 kirjeldusele.

Prantsuse keele põhikooli lõpueksam kontrollib prantsuse keele kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja rääkimisoskust. Kolmest osast koosnev kirjalik eksam kestab 135 minutit. Suuline osa toimub eraldi, kas samal või järgmisel päeval, ja kestab 15 minutit.

Eksami eest võib saada maksimaalselt **100 punkti**, punktid jagunevad eksamiosade vahel järgnevalt: kuulamine – 25 punkti, lugemine – 30 punkti, kirjutamine – 25 punkti, suuline osa – 20 punkti.

2016. aastal kujunes eksamil keskmiseks punktisummaks **87 punkti**, madalaim punktisumma oli **71** ja kõrgeim **99** punkti.

Prantsuse keele põhikooli lõpueksamil osales 2016. aastal üksteist õpilast viiest koolist: Ehte Humanitaargümnaasiumist 2 õpilast, Gustav Adolphi Gümnaasiumist 3

õpilast, Sillamäe Vanalinna Koolist 1 õpilane, Tallinna Prantsuse Lütseumist 4 õpilast ja Vanalinna Hariduskolleegeiumist 1 õpilane. Prantsuse keele lõpueksami valinutest neli olid poisid ja seitse tüdrukud.

Tabel 1. Prantsuse keele lõpueksamite tulemuste võrdlus 2012–2016

	Õpilaste hulk	Keskmine sooritus (%)	Kõrgeim sooritus (%)	Madalaim sooritus (%)	Keskmine eksamihinne	Keskmine aastahinne
2012	6	76,5	96,5	49	3,8	5
2013	7	74,7	99	40	3,7	4,5
2014	6	82,5	91	58	4,2	4,8
2015	9	84,5	96	62	4,3	4,8
2016	11	87	99	71	4,45	4,78

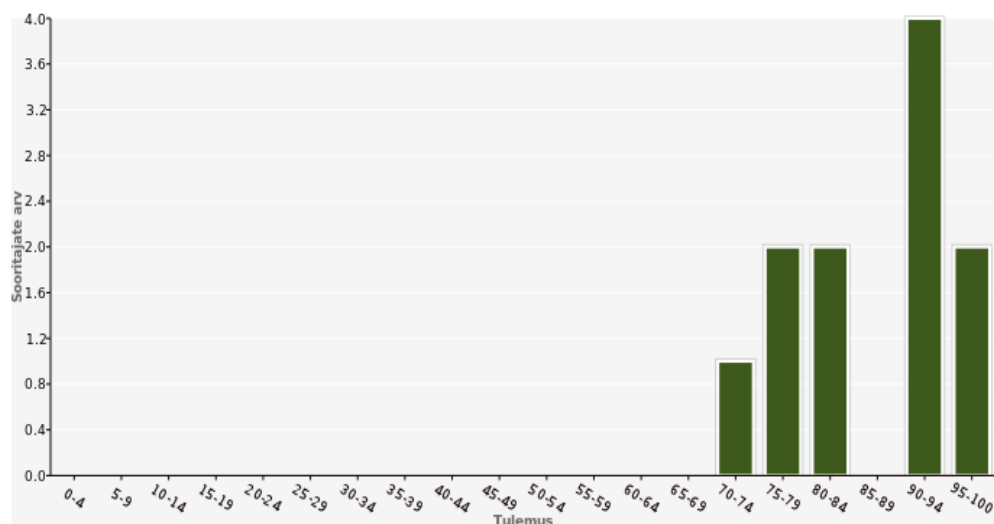
Nii nagu eelnevatel aastatel, valis ka 2016. aastal prantsuse keele põhikooli lõpueksami väga vähe õpilasi. Seetõttu mõjutab iga õpilase tulemus oluliselt keskmisi näitajaid. Viie aasta lõikes olid 2016. aasta eksamitulemused parimad nii keskmise soorituse, kõrgeima soorituse (sama ka 2013. aastal) kui madalaima soorituse poolest. Osalejate vähese hulga tõttu ei saa nendest numbritest siiski teha kaugeleulatuvaid järeldusi eksamitöö raskuse ega prantsuse keele õpetamise taseme kohta Eesti koolides. Võime vaid väita, et 2016. aastal valisid eksami hea ja väga hea keeleoskusega õpilased, mis on põhikooli lõpueksami valikuid arvestades ka ootuspärane.

Õpilaste eksamihindel on tendents olla koolihindest madalam. Aasta- ja eksamihinde mittevastavusele hinnangu andmisel tuleb jätkuvalt arvestada järgmisi tegureid:

- kooliti on tundide hulk läbi kolme kooliastme erinev;
- kooliti erineb õpilaskontingent;
- läbi aastate eksamil osalenud õpilased on õppinud prantsuse keelt nii A- kui B-võõrkeelena.

2016. aasta eksamil said prantsuse keele põhikooli lõpueksamil kuus õpilast eksamihindeks „viie“, neli õpilast „nelja“ ja üks õpilane „kolme“. Siinkohal on

huvitav märkida, et kõigi eksamil osalenud noormeeste aastahinne oli „5” ja kõik said ka eksamihindeks „5”. Tütarlaste tulemused olid 2016. aastal natuke madalamad, numbrid vastavalt „4,6” ja „4,45”. Eksami- ja koolihinde vahe oli 2016. aastal 0,33 palli, mis on märgiks sellest, et õpetajad on oma õpilaste võimeid üsna objektiivselt hinnanud.

Joonis 1. 2016. aasta prantsuse keele lõpueksami tulemuste jaotus

Joonis 1. põhjal võib öelda, et 2016. aastal said 90% osalenutest ehk kümme õpilast tulemuse 75 punkti ja rohkem ehk sooritas eksami hästi (hindele „4”) või väga hästi (hindele „5”).

Tabel 2. 2016. aasta lõpueksami tulemused osaoskuste kaupa

	Keskmine tulemus punktides/ Võimalik maksimumtulemus	Keskmine lahendatus (%)	Miimum-tulemus punktides	Maksimum-tulemus punktides
Kuulamine	19,8/25	79%	14	25
Lugemine	26,6/30	89%	22	30
Kirjutamine	22,5/25	90%	20	25
Suuline osa	18/20	90%	11	20

Tulemusi osaoskuste lõikes vaadates torkavad ootuspäraselt silma subjektiivselt hinnatavate osaoskuste (kirjutamine, rääkimine) kõrgemad tulemused. Kirjutamisosa tööde puhul võib öelda, et 2016. aastal hindasid õpetajad kirjutamisülesandeid üsna õiglaselt ja objektiivselt.

2016. aastal esmakordselt kõigi eksaminandid suulise osa tulemused salvestati. Läbikuulatud salvestiste põhjal võib öelda, et ka suulise osa ülesandeid hindasid õpetajad üsna objektiivselt. Tehnilise poole pealt tuleb aga mõningatele salvestistele ette heita halba helikvaliteeti. Oluline on, et salvestusseade oleks eksaminandi ja õpetaja juures laula, mitte eemal. Samuti peab enne suulise eksami algust helikvaliteedi kindlasti üle kontrollima.

Ka retseptiivsete osaoskuste (kuulamine, lugemine) tulemused olid 2016. aastal kõrged, vastavalt 79% ja 89%. Raskeimaks eksamiosaks osutus kuulamine, kuid kergematest ja raskematest osaoskustest või ülesannetest rääkimine on konkreetse eksami puhul jätkuvalt tinglik, sest juba ühe õpilase üks vale vastus mõjutab nii väheste eksaminandide tõttu keskmisi näitajaid väga palju.

Eksamitulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

I osa. Kuulamine

Kuulamisosa ülesannete koostamisel peeti silmas põhikooli riikliku õppekava III kooliastme õpitulemust *Mõistab endale tuttaval teemal kõike olulist* ja EN keeletaseme B1 üldise kuulamisoskuse kirjeldust *Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne*.

Kuulamisosa keskmine lahendatus 2016. aasta prantsuse keele lõpueksamil oli 79%.

Tabel 3. Kuulamisülesanded. 2016. aasta lõpueksam

	Maksimum-punktid	Keskmine	Keskmine lahendatus (%)	Minimaalne tulemus	Maksimaalne tulemus
Ülesanne 1	6	4,6	77	3	6
Ülesanne 2	7	5,4	77	3	7
Ülesanne 3	7	5,5	79	2	7

Ülesanne 4	5	4,2	85	2	5
-------------------	---	-----	----	---	---

Kuulamisosa 1. ülesanne oli traditsiooniline pildivalikvastustega ülesanne. 2016. aastal olid selles ülesandes tekstitüübiks juhendavat laadi tekstid (kuulutused, teadaanded, reklaamid). Tekstid esitati monoloogina. Vastused eeldasid nii teksti peamise mõtte mõistmist kui ka detailset arusaamist. Ülesandega saadi tervikuna hästi hakkama, ei saa esile tuua suuri raskusi valmistanud küsimusi. 3. küsimusele andsid õige vastuse kõik eksaminandid. Enim eksiti vastamisel 6. küsimusele (õigesti vastas 36% eksaminanditest), mis nõudis teksti detailset mõistmist (*monter sur les manèges*).

Ka kuulamisosa 2. ülesanne oli valikvastustega ülesanne, kus õpilased pidid kuulama intervjuud noore kokaga ja valima kolme vastusevariandi vahel. Küsimused olid suunatud tekstilõikude peamise mõtte mõistmisele, aga ka detailidest ja rääkija suhtumisest arusaamisele. Ka selle ülesandega saadi hästi hakkama, 10. küsimusele andsid õige vastuse kõik eksaminandid. Raskeimaks osutus 11. küsimus (õigeid vastuseid 55%), millele vastamiseks tuli aru saada rääkija muljetest ja kaudselt esitatud infost.

Kuulamisosa 3. ülesanne oli avatud vastustega ülesanne, teemaks oli internaadielu Prantsusmaal. Tekst esitati reportaažina, kus oli üks jutustajahääl ja mitu intervjuueeritavat. Tegemist oli originaalsalvestisega. Küsimused jälgisid teksti kulgu ja nõudsid konkreetseid, tekstis selgelt esile toodud vastuseid, millest enamiku leidmine oli jõukohane kõigile eksaminandidele.

Kuulamisosa 4. ülesanne oli sobitusülesanne. Eksaminandid pidid sobitama monoloogina esitatud tekstid väidetega. Ülesande teemaks oli turism, prantsuse turistid rääkisid oma Eesti- muljetest. Küsimustele vastamine nõudis arvamuste üldist mõistmist ning nende kohta lihtsate järelduste tegemist. Antud ülesanne osutus kõige kõrgema sooritusprotsendiga kuulamisülesandeks.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2016. aastal eksami teinud õpilased sooritasid kuulamisosa edukalt ja ülesannete keskmine lahendatus oli kõrge.

II osa. Lugemine

Lugemisülesannete koostamisel peeti silmas põhikooli riikliku õppekava III kooliastme õpitulemust *Mõistab endale tuttavalt teemal kõike olulist* ning EN B1

üldise lugemisoskuse taseme kirjeldust *Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid)*. Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist.

Lugemisosa keskmine lahendatus 2016. aasta lõpueksamil oli 89 %.

Tabel 4. Lugemisülesanded. 2016. aasta lõpueksam

	Maksimum-punktid	Keskmine	Keskmine lahendatus (%)	Minimaalne tulemus	Maksimaalne tulemus
Ülesanne 1	6	5,1	86,3	4	6
Ülesanne 2	7	6,4	92,2	4	7
Ülesanne 3	10	8,4	84,5	6	10
Ülesanne 4	7	6,5	93,5	5	7

Lugemisosa 1. ülesandeks oli valikvastustega ülesanne, kus eksaminandid pidid valima kolme vastusevariandi vahel. Ülesande alustekstiks oli intervjuu prantsuse näitleja Omar Sy'ga. Küsimused eeldasid teksti detailset mõistmist ja tekstilõikude üldisest mõttest arusaamist. Eksaminandid lahendasid ülesande väga hästi, kolmele küsimusele (27, 29 ja 31) andsid kõik õige vastuse.

Lugemisosa 2. ülesanne oli pangaga lünkülesanne, kus eksaminandid pidi taastama tervikteksti, asetades puuduvad laused õigesse lünka. Teemaks oli ühe prantsuse tüdruku vahetusaasta Panamas. Küsimused eeldasid nii tekstisiseste seoste mõistmist kui terviktekstist ja detailidest aru saamist. Ülesanne lahendati tervikuna väga hästi, ka selle ülesandes oli kolm küsimust (32, 34 ja 38), millele vastasid õigesti kõik eksaminandid.

Lugemisosa 3. ülesanne oli valikvastustega ülesanne, mis kontrollis eksaminandide teadmisi grammatiliste vormide ja sõnavara osas. Tekstiks oli kummalistest prantsuse eesnimedest kõnelev artikkel. Tegemist oli lugemisosa kõige raskema, kuid siiski kõrge sooritusprotsendiga (84,5) ülesandega. Suurimaid raskusi valmistasid sarnaselt eelnevatele aastale sõnavara kontrollivad küsimused (39, 42, 43 ja 45).

Lugemisosa 4. ülesanne oli vaba aja-teemaline sobitusülesanne. Eksaminandid pidid sobitama tekstilõigu ja pealkirja. Teemaks oli nii noorte kui täiskasvanute

vaba aeg. Ülesanne nõudis tekstilõikude üldise mõtte mõistmist ja valikulisest infost aru saamist ning osutus, sarnaselt 2015. aastale, retseptiivseid osaoskusi mõõtvatest ülesannetest kergeimaks (lahendatus 93%).

Kokkuvõtteks võib öelda, et 2016. aastal eksami teinud õpilased sooritasid lugemisosa väga hästi ning ka keskmine sooritus ülesannete lõikes oli üsna ühtlane (84%-93%).

III osa. Kirjutamine

Kirjutamisosas ülesannete koostamisel peeti silmas põhikooli riikliku õppekava III kooliastme õpitulemust *Oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärki ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane; oskab koostada lihtsat teksti tuttavatel teemadel* ja EN keeletaseme B1 üldise kirjutamisoskuse kirjeldust *Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi.*

Kirjutamisosas keskmine lahendatus 2016. aasta lõpueksamil oli 90%.

Tabel 5. Kirjutamisülesanded. 2016. aasta lõpueksam

	Maksimum-punktid	Keskmine	Keskmine lahendatus (%)	Minimaalne tulemus	Maksimaalne tulemus
Ülesanne 1	9	8	89	6	9
Ülesanne 2	16	14,5	91	13	16

Kirjutamisosas koosneb kahest ülesandest, mida õpetajad hindavad skaala alusel. Esimese ülesande eest on võimalik saada kuni 9 ja teise eest kuni 16 punkti.

1. ülesandes pidi eksaminand kirjutama Facebooki lehele vastuse sõbra kutsele osaleda raamatupeol. Ta pidi kutse vastu võtma, selgitama, miks antud üritus teda huvitab ja küsima peo kohta täpsustusi. Vastuse pikkus oli umbes 50 sõna.

Ülesande puhul hinnati kolme aspekti: ülesande täitmist, sõnavara ja grammatikat. Iga aspekti eest võis saada kuni kolm punkti. Ülesande lahendatus näitab, et eksaminandid said sellega hästi hakkama. Kõik sisupunktid olid ilusti lahti kirjutatud, sõnavara oli asjakohane ja tekst enamjaolt grammatiliselt

korrektne. Esines üksikuid eksimusi eessõnade (*être intéressé sur*) kasutamises ja tegusõnade pööramisel.

2. ülesandes pidi eksaminand kirjutama belglasest sõbrale e-kirja ja kutsuma ta Prantsusmaale noortelaagrisse. Ta pidi kirjutama eelmisel aastal toimunud noortelaagri muljetest ja sellest, mida ta ootab käesolevalt aastalt. Lisaks pidi ta veenma sõpra endaga kaasa tulema. E-kirja pikkuseks oli umbes 120 sõna. Ülesande juures olid pildid, mida eksaminandid võisid soovi korral kasutada.

Ülesande juures hinnati nelja aspekti: ülesande täitmine ja sisu; teksti ülesehitus ja sidusus; sõnavara; grammatika. Iga aspekti eest võis saada kuni neli punkti. Selle ülesande juures said eksaminandid enim punkte esimese ja teise aspekti ehk ülesande täitmise ning teksti ülesehituse ja sidususe eest. Veidi madalamad olid punktid sõnavara ja grammatika eest.

Sooritusprotsenti silmas pidades võib öelda, et teema oli eksaminandidele jõukohane. Sisupunktid olid hästi avatud, tekstid olid ladusa keelekasutusega ja teemakohase sõnavaraga. Eksaminandid oli kasutanud tegevuste kirjeldamiseks ka etteantud pilte ning oskasid nende põhjal üldistada (nt jalgpallipildi puhul *faire du sport*). Kõige napimalt kirjutati lahti punkt, mis nägi ette sõbra veenmist. Mitmed eksaminandid piirdusid lausega *Allons ensemble*, millest antud kirjatöö puhul jääb siiski väheks. Õpitud keelekonstruktsioonidest kasutati lisaks oleviku ja mineviku ajavormidele asjakohaselt ka tulevikku ja tingivat kõneviisi.

IV osa. Suuline osa

Suulise osa ülesannete koostamisel peeti silmas põhikooli riikliku õppekava III kooliastme õpitulemust *Oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärki ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane* ja EN keeletaseme B1 üldise suulise suhtlemisoskuse kirjeldust *Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.*

Tabel 6. Suuline osa. 2016. aasta lõpueksam

	Maksimum-punktid	Keskmine	Keskmine lahendatus (%)	Minimaalne tulemus	Maksimaalne tulemus
Ülesanne 1 ja 2	20	18	90	11	20

Põhikooli lõpueksami suuline osa koosneb kahest ülesandest. Hindamisskaala järgi saab mõlema eest kokku 20 punkti, ülesandeid hinnatakse koos. Esimene ülesanne on suuline esitlus, mille juures õpilane räägib valitud fotodest ja vastab seejärel küsimustele; teine ülesanne on prantsuskeelsel lähtetekstil põhinev rollimäng. Tabelis 6 on mõlema ülesande koondtulemused.

Ülesannete teemadeks 2016. aastal olid mina ja teised, toit, jõulukombed, sport, keskkond ja koduloomad. Rollimängud olid võimalusel nende teemadega seotud.

Suulise osa juures hinnati viit aspekti: ülesande täitmine; suhtlus; sõnavara; grammatika; hääldus ja kõne soravus. Iga aspekti eest võis saada kuni neli punkti. Kõrge lahendusprotsent näitab, et eksaminandid said maksimumtulemuse peaaegu kõigis aspektides.

KOKKUVÕTE

2016. aastal prantsuse keele põhikooli lõpueksami tulemused olid väga head, silma hakkas eksaminandide ühtlane tase. See on jätkuvaks kinnituseks asjaolule, et eksami valivad peamiselt väga hea keeleoskusega õpilased. Eksam tervikuna oli õpilastele võimetekohane ning teemad loodetavasti noortele huvipakkuvad. Uudne oli asjaolu, et 2016. aasta lõpueksamil oli suulise osa salvestamine kohustuslik. Salvestused olid valdavalt hea kvaliteediga ja arusaadavad ning on tänuväärseks materjaliks eksami analüüsi jaoks.

Paraku ei täitnud 2016. aastal õpetaja tagasisideküsimustikku ükski õpetaja, mistõttu ei saa antud analüüsis kajastada õpetajate arvamusi ja vahetuid muljeid pärast eksamit.